

مؤلفه‌های قدرت هوشمند آیت‌الله خامنه‌ای در قبال دشمنان محور مقاومت اسلامی

مصطفی رنجبر محمدی^۱

زاهد غفاری هاشجین^{*۲}

محمد رحیم عیوضی^۳

چکیده

هدف: یکی از عرصه‌های راهبردی سیاست خارجی جمهوری اسلامی، تقویت و افزایش نقش و تأثیر محور مقاومت اسلامی در معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی بوده است. اتخاذ چنین سیاستی باعث ایجاد لطمه به منافع برخی از واحدهای سیاسی شده که با سیاست‌های جمهوری اسلامی در عرصه سیاست خارجی دشمنی دارند. بلوک‌بندی کشورهای سنی مذهب با احساس خطر از آنچه آن را هلال شیعی می‌نامند تلاش کرده‌اند در برابر ارتقای جایگاه محور مقاومت اسلامی بایستند. آیت‌الله خامنه‌ای در جایگاه رهبر جمهوری اسلامی تعیین‌کننده راهبرد سیاست خارجی نظام نسبت به نحوه مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی هستند؛ از این رو این نوشتار در پی پاسخ به این سؤال اصلی است که سبک رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی چگونه بوده است؟ **روش‌شناسی پژوهش:** روش انجام این پژوهش کیفی و از نوع تحلیل اسنادی است. به این منظور چارچوب نظری مفاهیم مرتبط با قدرت هوشمند تعیین و سپس با مطالعه سخنرانی‌ها و مواضع آیت‌الله خامنه‌ای، مؤلفه‌های قدرت هوشمند وی تجزیه و تحلیل شده است.

یافته‌ها: بررسی مواضع و سخنرانی‌های آیت‌الله خامنه‌ای براساس الگوی قدرت هوشمند جوزف نای بیانگر استفاده وی از مهارت‌های سبک رهبری تراکنشی و الهام‌بخش در مقابله با دشمنان محور مقاومت اسلامی است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش بیانگر این است که آیت‌الله خامنه‌ای هر دو بُعد قدرت نرم و سخت را در اتخاذ راهبردها و سیاست‌ها نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی مدنظر قرار می‌دهند و هم‌زمانی استفاده از مؤلفه‌های نرم و سخت قدرت در سیاست‌های راهبردی آیت‌الله خامنه‌ای به موفقیت و افزایش قدرت این محور انجامیده است.

کلیدواژه‌ها: آیت‌الله خامنه‌ای، سیاست خارجی، قدرت نرم، قدرت سخت، محور مقاومت اسلامی، نظریه قدرت هوشمند.

مقاله حاضر برگرفته از رساله تحصیلی دکترای آقای مصطفی رنجبر محمدی است.

Email: mostafaranjbar69@yahoo.com

۱- دانشجوی دکترای مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی
دانشگاه شاهد

Email: ghafari@shahed.ac.ir

۲- دانشیار گروه علوم سیاسی و مطالعات انقلاب اسلامی
دانشگاه شاهد (نویسنده مسئول)

Email: m.eyvazi@shahed.ac.ir

۲- استاد گروه علوم سیاسی و مطالعات انقلاب اسلامی
دانشگاه شاهد

مقدمه

با پیروزی انقلاب اسلامی، کشورهای سنی مذهب منطقه به رهبری عربستان برای تقابل با افکار و ایده‌های انقلاب اسلامی دست به ائتلاف زدند. شکل‌گیری این محور، جمهوری اسلامی را ناچار به تقابل‌جویی در چارچوب محور مقاومت اسلامی کرد (آدمی و کشاورز مقدم، ۲۰۱۵: ۱). ظهور و بروز محور مقاومت اسلامی بیش از آن که براساس نزدیکی جغرافیایی و به‌اصطلاح ژئوپلیتیکی باشد ناشی از همسویی‌های ایدئولوژیک در مسائل مختلف منطقه‌ای بوده است. به تبع آن دشمنان آن نیز صرفاً براساس همسایگی جغرافیایی به یکدیگر نزدیک نشده و ائتلاف‌ها و اتحادهای شکل گرفته در برابر آن نیز از جنس اتحادها و ائتلاف‌های ایدئولوژیک و سیاسی هستند؛ بنابراین در موضوع محور مقاومت اسلامی و بلوک‌بندی سنی مقابل آن شاهد تحول و دگرگونی از ائتلاف‌های ژئوپلیتیک به ائتلاف‌های ژئوکالچر که بر مبنای نزدیکی‌های فرهنگی، سیاسی و ایدئولوژیک شکل می‌گیرند هستیم. این محور از بدو شکل‌گیری آن دارای دشمنانی بوده که خواهان نابودی و امحای آن هستند. این دشمنان همواره در سیاست خارجی خود تلاش کرده‌اند تا با تکیه‌بر توانایی‌های خود و یا در ائتلاف با دیگر کشورها و سازمان‌ها این محور را از بین برده و یا حداقل از تأثیرگذاری و گسترش آن جلوگیری کنند. جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با سیاست‌های قدرت‌های استکباری و در رأس آنها آمریکا و پیروان منطقه‌ای آن در محدود کردن محور مقاومت اسلامی سیاست‌هایی را به کار بسته است که بخشی از آنها در قالب بهره‌گیری از قدرت سخت به‌ویژه مهم‌ترین مؤلفه آن قدرت نظامی قابل بررسی است و بخشی از آنها در راستای بهره‌گیری از قدرت نرم می‌تواند مورد کنکاش قرار گیرد. با توجه به نقش منحصر به فرد و بی‌بدیل محور مقاومت اسلامی در راهبرد سیاست خارجی جمهوری اسلامی، فهم چارچوب اتخاذ راهبردها نسبت به دشمنان و مخالفان آن امری ضروری و مهم است؛ بنابراین این پژوهش در پی آن است تا با بهره‌گیری از نظریه قدرت هوشمند جوزف نای، سبک رهبری آیت‌الله خامنه‌ای را به‌عنوان بالاترین مقام سیاسی جمهوری اسلامی نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی مورد بررسی قرار دهد.

طبق بندهای اول تا پنجم اصل یکصد و دهم قانون اساسی، رهبر بیشترین نقش را در تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی بر عهده دارد و به لحاظ قانونی و سلسله‌مراتبی فصل‌الخطاب به‌شمار می‌آید (غیاثوند و نصیری، ۲۰۱۵: ۴). عدم فهم نظام‌مند از بنیان‌های سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای در جایگاه رهبر جمهوری اسلامی نسبت به محور مقاومت اسلامی در حالت کلی و دشمنان آن به‌طور اخص منجر به سردرگمی راهبردی و در مواردی انحراف از سیاست‌های اصولی جمهوری اسلامی توسط متصدیان و سیاست‌گذاران این عرصه می‌شود. بنابراین اولین گام در اتخاذ راهبرد مناسب، فهم نظام‌مند راهبردهای اصولی مدنظر رهبر جمهوری اسلامی به‌صورت کلی است. ارائه نظام‌مند این راهبردها می‌تواند نقشه راهی برای شناسایی و تعیین راهبرد مناسب و یا تشخیص انحراف از معیار سیاست‌های اتخاذ شده باشد.

پرسشی که در پی پاسخ به آن هستیم این است که سبک رهبری آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی مبتنی بر مواضع ایشان، دارای چه مؤلفه‌ها و شاخصه‌هایی است؟ در همین راستا به

پرسش از «مهارت‌های مبتنی بر قدرت سخت آیت‌الله خامنه‌ای در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی چیست؟» و همچنین «مهارت‌های مبتنی بر قدرت نرم آیت‌الله خامنه‌ای در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی چیست؟» به‌عنوان پرسش‌های فرعی پژوهش پرداخته خواهد شد.

پیشینه پژوهش

ادبیات پژوهش موجود در زمینه موضوع مدنظر را می‌توان در دو گروه عمده تقسیم‌بندی کرد:

تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای

در این گروه با پژوهش‌هایی روبه‌رو هستیم که دغدغه اصلی آنها بررسی اندیشه‌ها و دیدگاه‌های آیت‌الله خامنه‌ای در ارتباط با سیاست خارجی جمهوری اسلامی است. برای نمونه قاسمی (۲۰۱۳) در مقاله‌ای با عنوان «تبیین و بررسی مفهوم جنگ نرم در اندیشه سیاسی مقام معظم رهبری» به بررسی مفهوم جنگ نرم در دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای پرداخته و اهداف جنگ نرم، ویژگی‌ها و شاخص‌های جنگ نرم و در نهایت ضرورت و اهمیت این نوع جنگ از دیدگاه ایشان را مورد بررسی قرار داده است. بهمنی (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان «تمدن نوین اسلامی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای» ساختار کلی تشکیل‌دهنده اندیشه تمدنی آیت‌الله خامنه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج این مقاله حاکی از این امر است که بر اساس نظریه تمدنی آیت‌الله خامنه‌ای حرکت تکاملی جمهوری اسلامی ایران در گرو «رویکرد تمدنی» و محقق ساختن الزامات راهبردی است. حاتمی‌راد (۲۰۰۶) نیز در مقاله‌اش با عنوان «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از نگاه مقام معظم رهبری» به بررسی اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری می‌پردازد. نتایج این مقاله حاکی از آن است که از منظر ایشان، مهم‌ترین اصول سیاست خارجی، حمایت از هویت نظام اسلامی، پافشاری بر اصول و ارزش‌ها، کنار نیامدن با ظالم، پافشاری بر حقیقت و رشوه‌پذیرفتن از زورمند می‌باشد. غیاثوند و نصیری (۲۰۱۵) هم در مقاله‌ای با عنوان «رویکرد مقام معظم رهبری به سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر روش مذاکره و مفهوم نرمش قهرمانانه» به مبانی و الزامات نرمش قهرمانانه به‌عنوان مهم‌ترین سیاست مقام معظم رهبری در چند سال اخیر پرداخته‌اند. دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای / مؤسسه پژوهشی انقلاب اسلامی (۲۰۱۱) نیز در کتابی با عنوان «راهبردهای سیاست خارجی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای» به بررسی راهبردهای سیاست خارجی در بیانات آیت‌الله خامنه‌ای پرداخته است.

سیاست خارجی ایران نسبت به محور مقاومت اسلامی

بخش دیگری از کارهای پژوهشی صورت گرفته در زمینه موضوع پیش‌رو، تحقیقات مربوط به سیاست خارجی ایران در خصوص محور مقاومت اسلامی می‌باشد. در این زمینه روستایی (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیلی بر حمایت ایران از محور مقاومت در بحران سوریه؛ با تکیه بر رویکرد آرمان‌گرایی و

واقع‌گرایی» به بررسی و واکاوی دقیق مواضع ایران در حمایت از «محور مقاومت» در قبال بحران سوریه می‌پردازد. کریمی (۲۰۱۷) هم در مقاله‌ای با عنوان «نقش جمهوری اسلامی ایران در هویت بخشی به مجموعه امنیتی محور مقاومت» تلاش کرده تا نقش جمهوری اسلامی ایران را در ایجاد مجموعه امنیتی محور مقاومت مورد بررسی قرار دهد. آدمی و کشاورز مقدم (۲۰۱۵) نیز در مقاله‌ای با عنوان «جایگاه مجموعه امنیتی محور مقاومت در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» تلاش می‌کنند تا چرایی اهمیت تحولات سوریه، عراق، یمن و بحرین در اولویت‌های امنیتی ایران را بررسی کنند.

بررسی پژوهش‌های صورت گرفته بیانگر این است که تاکنون نوشتاری که به‌صورت نظام‌مند و جامع سبک رهبری آیت‌الله خامنه‌ای را در موضوع محور مقاومت اسلامی که از مهم‌ترین و استراتژیکی‌ترین مباحث سیاست خارجی جمهوری اسلامی می‌باشد مورد بررسی قرار دهد به رشته نگارش در نیامده است و این مسئله وجه تمایز پژوهش حاضر نسبت به دیگر متون است.

مبانی مفهومی

محور مقاومت اسلامی

گفتمان مجموعه‌ای از نشانه‌ها است که در طی یک فرآیند، به مفصل‌بندی نظام معنایی خاصی منجر می‌شود. نشانه‌هایی که در گفتمان مقاومت مفصل‌بندی می‌شوند را می‌توان در دو دسته طبقه‌بندی کرد؛ یک بخش نفی یا سلبی است و بخش دیگر اثباتی و ایجابی. در مرکز بُعد سلبی گفتمان مقاومت، سلطه‌ستیزی قرار دارد. یعنی مهم‌ترین عنصر سلبی گفتمان مقاومت، نفی سلطه و سلطه‌ستیزی است و دوم، نفی استکبار و استبداد ستیزی است. اما مهم‌ترین وجوه اثباتی و ایجابی گفتمان مقاومت که در مرکز این گفتمان قرار دارد، عبارت است از عدالت‌خواهی و حق‌طلبی، اسلام‌خواهی، صلح‌طلبی، عزت‌طلبی و اقتدار، استقلال‌طلبی، آزادی‌خواهی، معنویت‌گرایی، حکمت و عقلانیت‌گرایی، مصلحت‌گرایی و آرمان‌گرایی و واقع‌بینی (کریمی، ۲۰۱۷: ۲).

دشمنان محور مقاومت اسلامی

هر گروه و کشوری و... که در ضدیت با محور مقاومت اسلامی موضع گرفته و عمل می‌کند در دسته دشمنان محور مقاومت اسلامی قرار می‌گیرد. مهم‌ترین و اصلی‌ترین دشمنان محور مقاومت اسلامی عبارت‌اند از: داعش، القاعده، دیگر گروه‌های تکفیری، عربستان سعودی و حامیان منطقه‌ای آن، اسرائیل، آمریکا و... با شکل‌گیری محور مقاومت اسلامی به رهبری جمهوری اسلامی به‌عنوان یک کشور شیعی، کشورهای منطقه‌ای که در برابر سیاست‌های ایران احساس خطر کردند در راستای مقابله با سیاست‌های جمهوری اسلامی با یکدیگر دست به ائتلاف زده و با ایجاد بلوک‌بندی سنی، تلاش کردند نفوذ منطقه‌ای ایران را محدود کرده و از دامنه تأثیرگذاری آن بکاهند. شکل‌گیری شورای همکاری خلیج‌فارس که با هدف متحد کردن شیخ‌نشین‌های حاشیه خلیج‌فارس صورت گرفت در راستای مقابله با نفوذ ایدئولوژی انقلاب

اسلامی در کشورهای سنی نشین منطقه قابل ارزیابی است.

مبانی نظری قدرت هوشمند

رویکرد سنتی مربوط به تحلیل قدرت، متکی بر «قدرت عناصر ملی» است که میزان قدرت کشورها را برحسب عواملی چون جمعیت، سرزمین و نیروی نظامی محاسبه می‌کند. این تعریف مبتنی بر درک مکتب واقع‌گرایی است که به بُعد عوامل مادی، از جمله قدرت نظامی اهمیت زیادی می‌دهد (قربانی شیخ‌نشین و همکاران، ۲۰۱۱: ۱۲۸). این دیدگاه در دوران پس از جنگ سرد با چالش‌های جدی مواجه شد. از طرفی دیگر مشاهده می‌شود که هر چند ابعاد نرم قدرت در عصر جدید مورد توجه قرار گرفته لیکن همچنان قدرت سخت دارای اهمیت است و کشورها تنها با استفاده از شیوه‌های نرم توانایی دستیابی به اهداف خود در عرصه سیاست خارجی را ندارند. برای درک بهتر میزان اهمیت توان و قدرت نظامی می‌توان به مسابقات تسلیحاتی قدرت‌های بزرگ و بودجه روزافزون آنها در عرصه نظامی و افزایش نیروهای نظامی آماده رزم کشورها مراجعه کرد (Nye, 2011: 47). بنابراین می‌توان عصر جدید را عصر استفاده از قدرت سخت و قدرت نرم به طرز هم‌زمان دانست که در آن کشور و واحدی در نظام بین‌الملل توان بالایی دارد که استفاده هم‌زمان از این دو بُعد قدرت را داشته باشد. کاربرد و کارآمدی نظریه قدرت هوشمند در اینجا مطرح می‌شود. جوزف نای در خصوص چگونگی مطرح‌شدن ایده «قدرت هوشمند» بیان می‌دارد که او این اصطلاح را در سال ۲۰۰۳ برای مقابله با این باور غلط که قدرت نرم به‌تنهایی می‌تواند یک سیاست خارجی کارآمد را در پی داشته باشد به کار برده است. از دیدگاه نای، قدرت توانایی فرد در تأثیرگذاری بر رفتار دیگران برای رسیدن به خواسته‌های مورد نظر خودمان است. برای انجام این کار سه شیوه اصلی وجود دارد: زور، تشویق و یا جذب. قدرت پلیسی، قدرت مالی و توانایی استخدام و اخراج، نمونه‌هایی از قدرت سخت هستند که می‌توان از آنها برای وادار کردن دیگران به تغییر موقعیتشان استفاده کرد. اما می‌توان نتایج دلخواه را با تدوین برنامه و جذب دیگران بدون تهدید یا پرداخت پول به‌دست آورد. این قدرت نرم است: کسب نتایج دلخواه به‌وسیله جذب دیگران. کشوری که درصدد تنظیم دستور کار دیگران و یا شکل‌دهی به ترجیحات آنها است می‌تواند برای رسیدن به هر دو بُعد قدرت بهره‌برداري کند، اما به ندرت پیش می‌آید که یک بُعد از قدرت بتواند جایگزین بُعد دیگر آن شود، بنابراین نیاز به یک استراتژی هوشمند است که بتواند ابزارهای قدرت سخت و نرم را با هم ترکیب کند (Nye, 2009: 160). در واقع در چارچوب مفهوم نظری قدرت هوشمند باید گفت برخلاف نظریه‌پردازان سنتی و مدرن که بیشتر بر عوامل محسوس و سخت‌افزاری قدرت تأکید داشته‌اند، در نظریه پست‌مدرن قدرت ماهیتی چندلایه دارد و مرکزیتی ندارد (سیف‌زاده، ۲۰۰۵: ۲۱). از دیدگاه نای، رهبران از میان فهرستی از منابع قدرت سخت و نرم، حق انتخاب دارند. براساس این که رهبران چگونه از منابع قدرت نرم و سخت استفاده می‌کنند، سبک‌های رهبری آنها تفکیک می‌شود. یک رهبر می‌تواند هم از قدرت سخت و هم از قدرت نرم برای رسیدن به اهداف دگرگون‌کننده یا اهداف ترقی‌خواهانه یا حفظ وضع موجود استفاده کند. نای از عبارت «سبک تراکشنی» برای مشخص کردن آنچه

رهبران با منابع قدرت سخت خود انجام می‌دهند و از عبارت «سبک الهام‌بخش» برای مشخص کردن رهبری‌ای که بیشتر بر منابع قدرت نرم تکیه دارد استفاده می‌کند. نای سپس مطرح می‌کند که رهبران باید مهارت‌هایی قدرت نرم الهام‌بخش و همچنین مهارت‌های قدرت سخت تراکنشی را ترکیب کنند (نای، ۲۰۱۹: ۱۳۳-۱۲۸).

در خصوص مهارت‌ها نیز براساس رویکرد نای سه مهارت به‌طور خاص برای بخش قدرت نرم این ترکیب مهم هستند که عبارت‌اند از: هوش هیجانی، ارتباطات و چشم‌انداز. دو مهارت کلیدی قدرت سخت هم شامل مهارت‌های سازمانی و مهارت‌های سیاسی هستند.

هوش هیجانی: هوش هیجانی دو مؤلفه اصلی دارد: تسلط بر خود و برقراری رابطه با دیگران. هوش هیجانی به رهبران کمک می‌کند کاریزما یا جاذبه شخصی خود را در محیط‌های مختلف مدیریت کنند. **ارتباطات:** یک رهبر الهام‌بخش باید با اثربخشی ارتباط برقرار کند. مهارت‌های زبانی خوب در تولید قدرت نرم کمک‌کننده هستند. لیکن سخن‌پردازی و بازی زبانی الهام‌بخش تنها صورت‌های ارتباطی نیستند که رهبران با آنها موضوعات را برای پیروان خود چارچوب‌بندی و معنادار می‌کنند. پیام غیرکلامی عنصری مهم در ارتباطات انسانی‌اند و نمادها و مثال‌ها می‌توانند بسیار مؤثر باشند.

چشم‌انداز: بخشی از آنچه مدیران انتقال می‌دهند، چشم‌انداز یا مهارت توصیف تصویری است که به یک اندیشه معنا و به دیگران الهام می‌بخشد. معمولاً چنین چشم‌اندازهایی تصویری از آینده ارائه می‌دهند و تغییر را ترغیب می‌کنند. چیزی که برای یک گروه مؤثر است، ممکن است برای دیگری مناسب نباشد (همان، ۱۴۸-۱۳۸).

دیپلماسی عمومی، دیپلماسی فرهنگی و تصویرسازی ملی از آینده ابزارهای مورد استفاده رهبران در سبک رهبری الهام‌بخش برای رسیدن به اهداف مورد نظر است (مسعودنیا و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۴۸). مهارت‌های مربوط به سبک تراکنشی و قدرت سخت نیز شامل دو مهارت، مهارت‌های سازمانی و مهارت‌های قدرت محور هستند که توضیحات آنها به شرح زیر است:

مهارت‌های سازمانی: این مهارت به معنی توانایی مدیریت ساختار و جریان‌های اطلاعات یک نهاد یا گروه است. رهبران از یک‌سو مستقیماً کسانی را که به آنها گزارش می‌دهند مدیریت می‌کنند و از سوی دیگر این اعمال مدیریت را به شکلی غیرمستقیم با ایجاد و حفظ سیستم‌هایی برای نهادهایشان انجام می‌دهند.

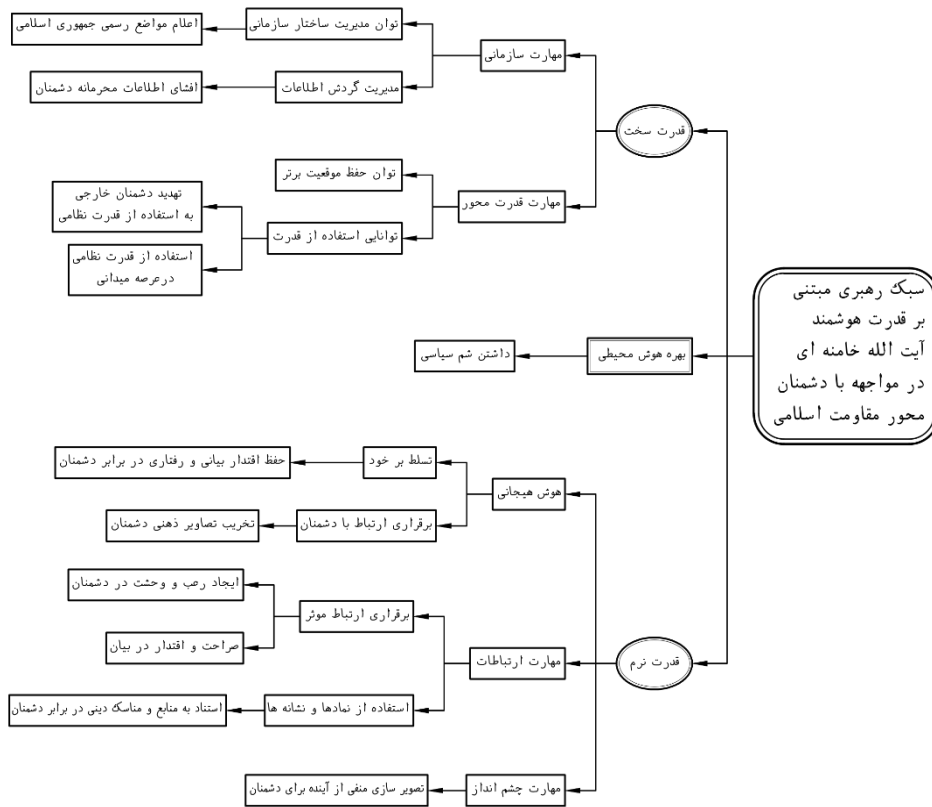
مهارت‌های قدرت‌محور: این مهارت‌ها برای رهبری اثربخش حیاتی هستند. سیاست صورت‌های مختلفی دارد. ارباب و چانه‌زنی به قدرت سخت مربوط می‌شوند؛ لیکن سیاست دربرگیرنده الهام‌بخشی و ایجاد شبکه‌های اطمینان متداول در قدرت نرم نیز می‌شود (نای، ۲۰۱۹: ۱۵۶-۱۵۰).

ابزارهای مورد استفاده رهبران جهت بهره‌برداری از مهارت‌های مربوط به سبک رهبری تراکنشی و قدرت سخت، طیف گسترده‌ای دارد و از عملیات‌های نظامی و اطلاعاتی تا کنش‌های دیپلماتیک مرسوم را دربر می‌گیرد. در واقع یک رهبری تراکنشی، بایستی هم از مهارت‌های مبتنی بر قدرت به مانند قدرت

نظامی و اطلاعاتی و همچنین مهارت‌های سازمانی مانند کنش‌های مرسوم دیپلماتیک و سیاسی به فراخور موقعیت و شرایط زمانی و مکانی بهره‌برداری بکند تا منافع ملی کشور را تأمین کرده و موقعیت نظام سیاسی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی ارتقا یابد (مسعودنیا و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۴۸).

نای توانایی ترکیب مهارت‌های قدرت سخت و نرم برای ایجاد استراتژی‌های یکپارچه در سیاست خارجی را قدرت هوشمند می‌نامد. به عبارت دیگر، قدرت هوشمند عبارت است از ظرفیت رهبران برای ترکیب عناصر قدرت سخت و قدرت نرم با بهره‌گیری از مهارت‌هایی که در نهایت منجر به پیشبرد اهداف بازیگر و رهبر سیاسی به‌طور مؤثر و کارآمد می‌شود (Nye and Armitage, 2007: 7). بنابراین از منظر نای استفاده از قدرت سخت و یا قدرت نرم در نظریه قدرت هوشمند دارای اولویت نیست و آنچه در چارچوب این نظریه دارای اهمیت است این است که رهبر سیاسی باید بتواند از مهارت‌های هر دو بُعد قدرت در شرایط زمانی و مکانی مناسب استفاده لازم را ببرد و منافع واحد سیاسی مطلوب خود را با اتخاذ یک رویکرد هوشمندانه و اثربخش برآورده کند.

با توجه به مبانی نظری، مدل مفهومی زیر در خصوص سبک رهبری آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی با بهره‌گیری از چارچوب نظریه قدرت هوشمند جوزف نای قابل ارائه است:

نمودار ۱: سبک رهبری آیت الله خامنه ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی
منبع: (Nye, 2008: 83) با دخل و تصرف

مهارت‌های مبتنی بر قدرت سخت آیت الله خامنه ای در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی

رهبری تراکنشی که در آن از منابع قدرت سخت به‌ویژه توان و قدرت نظامی بهره‌برداری می‌شود همواره در سبک رهبری حضرت آیت الله خامنه ای در خصوص دشمنان محور مقاومت اسلامی جایگاه ویژه داشته و ایشان در این خصوص مواضع مختلفی اتخاذ کرده‌اند که در ادامه به مهم‌ترین راهبردها و سیاست‌های ایشان در این خصوص پرداخته خواهد شد.

حضور فعال و مستمر نیروهای جمهوری اسلامی در گستره جغرافیایی مقاومت

از تأکیدات آیت الله خامنه ای در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی این است که نیروهای جمهوری اسلامی بایستی همواره حضور فعالانه‌ای در گستره محور مقاومت اسلامی داشته باشند. این حضور به این

معنی است که نیروهای جمهوری اسلامی علاوه بر حضور مستمر، بایستی فعالانه در برابر اقدامات دشمنان آمادگی کامل داشته و در مواقع ضرورت واکنش نشان دهند؛ چرا که عدم حضور این نیروها و واکنش انفعالی نسبت به تحرکات دشمنان منجر به این خواهد شد که آنها روزبه‌روز بر دایره نفوذ خود افزوده و به عناصر متشکله محور مقاومت اسلامی ضربه وارد کنند.

در این خصوص مواضع مختلفی از ایشان در مقاطع مختلف در دیدارهایشان با نیروهای محور مقاومت صادر شده که می‌توان به آنها استناد کرد. آیت‌الله خامنه‌ای در مواضع خود با تأکید بر حضور نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گستره محور مقاومت اسلامی خواهان نگاه گسترده به جغرافیای مقاومت از مسائل فلسطین تا مسائل دیگر غرب آسیا از سوی نیروهای محور مقاومت اسلامی هستند (بیانات در دیدار مجمع عالی فرماندهان سپاه، ۲۰۱۸/۱۰/۰۲). نظام فکری آیت‌الله خامنه‌ای مبتنی بر این است که جمهوری اسلامی در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی نباید یک موضع انفعالی و واکنشی داشته باشد و بایستی در برابر دشمنان در عرصه‌های منطقه‌ای حضور کنشی داشت و منفعلانه عمل نکرد. البته در مقابله با چنین سیاستی برخی بر این باورند که سیاست خارجی ایران در حمایت از جنبش‌های آزادی‌خواهانه یکسان نبوده و دارای تناقضات عمده‌ای است. این دسته معتقدند که رویه رسمی سیاست خارجی ایران با آرمان‌های آیت‌الله خامنه‌ای در این زمینه متفاوت است و راهبردهای سیاست خارجی ایران مسیر متفاوتی را نسبت به آنچه آیت‌الله خامنه‌ای خواستار آن هستند طی می‌کند. در این زمینه به سیاست خارجی جمهوری اسلامی نسبت به چین و موضوع قره‌باغ اشاره کرده و معتقدند که ایران در این زمینه از جنبش‌های آزادی‌خواهانه حمایت نکرده و حتی در مواردی مانند قره‌باغ به حمایت از کشوری غیراسلامی مانند ارمنستان پرداخته است. با این مقدمه آنها نتیجه می‌گیرند که سیاست خارجی ایران تابعی از ایدئولوژی اسلامی نیست و ایران صرفاً از منافع ملی خود در راهبرد سیاست خارجی خود پیروی می‌کند (Sadjadpour, 2009: 14).

تأکید بر گسترش عمق راهبردی جمهوری اسلامی در برابر دشمنان

یکی از مواردی که در سبک رهبری تراکنشی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی بر روی آن تأکید ویژه‌ای می‌شود این نکته است که در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی نباید منتظر ماند و فرصت را فراهم کرد تا آنها به مرزهای سرزمینی ما برسند تا مقابله با آنها صورت گیرد؛ بلکه بایستی قبل از رسیدن دشمنان به مرزهای جمهوری اسلامی، دشمن را در مرز خودش شکست داد. این نگاه راهبردی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای برگرفته از این دیدگاه است که جمهوری اسلامی بایستی عمق استراتژیک خود را در منطقه گسترش دهد (گزیده‌ای از بیانات در دیدارهای خانواده‌های شهدای مدافع حرم، ۲۰۱۹/۰۳/۱۳).

آیت‌الله خامنه‌ای دفاع از دور و عمق راهبردی را از مؤلفه‌های قدرت جمهوری اسلامی در برابر دشمنان برمی‌شمارند که حضور در سطح منطقه و ورای آن نشان‌دهنده گسترش و امتداد روزافزون آن می‌باشد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با چالش آفرین و مشکل‌ساز خواندن این حضور برای دشمنان محور مقاومت

اسلامی به‌ویژه ایالات‌متحده و رژیم صهیونیستی معتقد به این هستند که جمهوری اسلامی با حضور خود در منطقه به سدی بزرگ برای آمریکا و وابستگی‌های تبدیل‌شده و حمایت‌های آن از محور مقاومت اسلامی، ایران را به یک جایگاه متعالی و شایسته رسانده است. این موضوع در بیانیه گام دوم انقلاب که به‌نوعی دکتترین راهبردی نظام جمهوری اسلامی محسوب می‌شود نیز مورد تأکید آیت‌الله خامنه‌ای قرار گرفته است (بیانیه گام دوم خطاب به ملت ایران، ۲۰۱۹/۰۲/۱۱).

از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای جمهوری اسلامی، الگویی برای «پیشرفت اسلامی» است؛ چرا که ملت ایران به جای تسلیم شدن در برابر تهدیدهای قدرتهای استکباری، قدرت خود را حفظ کرده و ارتقا داده و بدین ترتیب، چشمه امید سایر ملت‌های مسلمان منطقه شده است. از این‌رو جمهوری اسلامی با تأکید بر اصول اسلامی ملت‌های مسلمان را به مقاومت در برابر قدرتهای سلطه‌گر جهانی و رسیدن به استقلال کامل فرا می‌خواند. آیت‌الله خامنه‌ای برای حفظ موقعیت برتر جمهوری اسلامی در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی تلاش داشته تا جهان اسلام را متقاعد کند که دشمنان و منافع مشترک دارند. همچنین ایشان برای حفظ و ارتقای موقعیت برتر جمهوری اسلامی بر روی فرآیندهای دموکراتیک در سطح منطقه تأکید دارند چرا که خروجی چنین فرآیندهای انتخاباتی با توجه به گسترش روح بیداری اسلامی در سطح منطقه به نفع جمهوری اسلامی و محور مقاومت اسلامی خواهد بود (Hovsepian Bearce, 2013: 167-168).

توان حفظ موقعیت برتر در برابر دشمنان که در سبک رهبری تراکشی در نظریه قدرت هوشمند مورد توجه می‌باشد در مواضع آیت‌الله خامنه‌ای به‌وضوح قابل مشاهده است. این نگاه راهبردی حفظ موقعیت برتر محور مقاومت اسلامی در برابر دشمنان آن را در این می‌داند که مقابله با دشمنان نه از مرزهای سرزمینی ایران، بلکه از مرزهای خود آنها شروع شود؛ طبق این دیدگاه جمهوری اسلامی و در رأس آن سپاه پاسداران باید درصدد گسترش عمق راهبردی و نفوذ و سیطره خود در سطح منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای باشد.

بهره‌گیری از پتانسیل قدرت نظامی نیروهای محور مقاومت اسلامی در برابر دشمنان

بهره‌گیری از قدرت نظامی که از پایه‌های مهم و اصلی توان و قدرت هر کشور و دولتی می‌باشد؛ از جمله دیگر تأکیدات آیت‌الله خامنه‌ای در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی است. ایشان برخلاف برخی از سیاستمداران و نظریه‌پردازان عرصه سیاست که معتقدند دوران استفاده دولت‌ها از قدرت نظامی به سر آمده؛ بر این باورند که بهره‌گیری از قدرت و توان نظامی همچنان در روابط بین‌الملل دارای ارجحیت و اولویت است و جمهوری اسلامی نیز به‌مانند دیگر کشورها روزبه‌روز باید به سطح توانایی خود در این زمینه بیفزاید. ایشان در زمینه‌های گوناگون که محل تعارض جمهوری اسلامی و حامیان آن با دشمنان محور مقاومت اسلامی می‌باشد بر بهره‌گیری از توان نظامی به‌عنوان راه‌حل صحیح و نهایی تأکید دارند و این راه‌حل را به‌عنوان گزینه مطلوب و تنها راه مناسب پیشنهاد می‌دهند.

در موضوع فلسطین، آیت‌الله خامنه‌ای تنها راه‌حل واقعی را مقاومت مسلحانه معرفی می‌کنند و اقدام

نظامی برای از بین بردن این رژیم و بازپس‌گیری سرزمین اشغال‌شده را تنها راه صحیح مقاومت می‌دانند. ایشان در این باره بر لزوم به دست‌گیری سلاح توسط تمامی فلسطینی‌ها حتی ساکنان کرانه باختری که بدون سلاح هستند تأکید ویژه‌ای دارند و مسلح شدن و مقاومت را تنها علاج واقعی مردم فلسطین برای آزادی زمین‌های اشغالی خود می‌دانند (بیانات در دیدار دانشجویان، ۲۰۱۴/۰۷/۲۳).

ایشان در مواضعی رسمی در این خصوص بارها اعلام کرده‌اند که جمهوری اسلامی در موضوع فلسطین دخالت می‌کند و از تمامی گروه‌های که در برابر رژیم صهیونیستی بایستند حمایت و پشتیبانی کامل به عمل می‌آورد (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۰۱۲/۰۲/۰۳). از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، هواداری از جنبش‌های آزادی‌خواه و اسلامی، در چند سطح عملی می‌شود: در سطح امت و جهان اسلام به صورت پشتیبانی از نهضت‌ها و جنبش‌های آزادی‌خواه اسلامی نمود می‌یابد، مانند حمایت از حزب‌الله لبنان، دوم، پشتیبانی و دفاع از مسلمانانی که در حال مبارزه برای احقاق حقوق خود هستند (اسدی، ۲۰۱۵: ۱۱۸) این مواضع آیت‌الله خامنه‌ای که نشان از صراحت جمهوری اسلامی در حمایت از جنبش‌ها و نهضت‌های آزادی‌بخش است در اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی (اصل ۱۵۴) نیز ذکر شده و مورد تأکید قرار گرفته است (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران).

آنچه در مواضع فوق قابل مشاهده است این است که کشوری بدون اتکا به قدرت نظامی توانایی مقابله با تهدیدات و خطراتی که متوجه حکومت و دولتش هست را ندارد و ارتقای موقعیت هر کشوری در عرصه‌های مختلف بستگی تام به سطح توسعه توانایی‌های نظامی آن کشور دارد. در خصوص محور مقاومت نیز ایشان بر این نظرند که اقدام نظامی و مسلحانه در برابر دشمنان این محور ضرورت دارد و باید از توانایی‌های نظامی محور مقاومت برای ضربه زدن به دشمن بهره برد.

انتقام‌گیری از دشمنان محور مقاومت در صورت اقدام عملی علیه جمهوری اسلامی

انتقام و اقدام متقابل در صورتی که دشمنان محور مقاومت اسلامی دست به عملی علیه جمهوری اسلامی بزنند یکی دیگر از راهبردهای سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای می‌باشد. این اقدام به طور معمول در پاسخ به اقدامات نظامی دشمنان محور مقاومت اسلامی علیه اهداف و منافع این محور صورت می‌گیرد. این اقدام متقابل یا توسط نیروهای نیابتی جمهوری اسلامی در منطقه عملیاتی شده و در موارد ضرورت خود جمهوری اسلامی وارد عمل شده و نسبت به تحرکات و اقدامات دشمنان واکنش نشان داده است. نمونه این اقدام را می‌توان بعد از ترور سردار قاسم سلیمانی توسط نیروهای آمریکایی مشاهده کرد. پس از این ترور آیت‌الله خامنه‌ای در مواضعی صریح اعلام کردند که جمهوری اسلامی در برابر این اقدام، از ایالات متحده انتقامی سخت خواهد گرفت (پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی شهادت سردار شهید سپهبد قاسم سلیمانی و شهدای همراه او، ۲۰۲۰/۰۱/۰۳). پس از اعلام این مواضع، نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به فاصله چند روز دست به اقدام تلافی‌جویانه زد و پایگاه نظامی عین‌الاسد آمریکا که بزرگ‌ترین پایگاه نظامی این کشور در خاک عراق است را با چندین موشک مورد حمله خود قرار دادند. آیت‌الله خامنه‌ای در مواضعی

که بعد از این حمله موشکی داشتند این نکته را مطرح کردند که این اقدام ایران به منزله انتقام نیست و انتقام اصلی که همان وادار کردن آمریکا به خروج از منطقه است تا رسیدن به این مقصود ادامه خواهد داشت (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۰۲۰/۰۱/۱۷).

انتقام‌گیری‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از گروه‌های تکفیری و تروریستی از دیگر مواردی است که در سال‌های اخیر در پاسخ به اقدامات دشمنان محور مقاومت اسلامی عملیاتی شده است. فقط در دو مورد سپاه پاسداران پس از حملات تروریست‌های تکفیری داعش به مواضعی در داخل خاک جمهوری اسلامی، با اقدامات متقابل و تلافی‌جویانه مواضع آنها را در سطح منطقه مورد هدف قرار دادند.

یکی از این موارد مربوط به حمله تروریستی اعضای سازمان تروریستی داعش به مجلس شورای اسلامی و مرقد مطهر حضرت امام خمینی(ره) می‌باشد. در پی این حادثه رهبر انقلاب ضمن تأکید بر اینکه این ترقه‌بازی‌ها هیچ تأثیری در اراده ملت ایران ندارد دشمنان را به اقدام تلافی‌جویانه جمهوری اسلامی تهدید کردند (واکنش رهبر انقلاب به حادثه تروریستی در تهران، ۲۰۱۷/۰۶/۰۷). بر همین اساس به فاصله چند روز پس از این اظهارات یگان‌های موشکی هوافضای سپاه پاسداران با ۶ موشک بالستیک ذوالفقار و قیام مقرهای تجمع تروریست‌های داعش در استان دیرالزور سوریه را در عملیات لیل‌القدر هدف قرار دادند (روزنامه ایران، ۲۰۱۷/۰۶/۲۰).

یکی دیگر از این موارد اقدام نظامی ایران در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی مربوط به حمله تروریستی است که در تاریخ ۲۰۱۷/۰۹/۲۲ به رژه نیروهای مسلح در اهواز صورت گرفت و منجر به شهادت رسیدن تعدادی از هم‌وطنان و همچنین چند نفر از نیروهای نظامی حاضر در رژه شد. پس از این اقدام جنایت‌کارانه تروریست‌ها، آیت‌الله خامنه‌ای در پیامی خواستار اقدام قاطع نیروهای اطلاعاتی در شناسایی عاملان این عمل تروریستی و مجازات آنها شدند (خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۰۱۸/۰۹/۲۲). ایشان همچنین با اعلام این موضع که به‌طور قطعی گوشمالی سختی در انتظار عوامل این اقدام تروریستی خواهد بود تأکید کردند که آمریکا، عربستان سعودی و امارات متحده عربی پشت پرده چنین جنایاتی هستند و این اقدامات بی‌ارتباط با پیروزی‌های محور مقاومت در عراق و سوریه نیست (دیدار مدال‌آوران کاروان ورزشی ایران در بازی‌های آسیایی اندونزی با رهبر انقلاب، ۲۰۱۸/۰۹/۲۴). پس از دستور آیت‌الله خامنه‌ای، نیروی هوافضای سپاه پاسداران به فاصله چندین روز طی عملیاتی با نام «ضربت محرم» با شش فروند موشک بالستیک زمین به زمین از کرمانشاه، مقر سرکردگان تروریست‌ها در کشور سوریه (منطقه البوکمال در شرق فرات) را در فاصله ۵۷۰ کیلومتری هدف قرار داد (روزنامه اطلاعات، ۲۰۱۸/۱۰/۱).

با توجه به مستندات ارائه شده در سطور فوق مهارت‌های قدرت محور که در سبک رهبری تراکنشی نظریه قدرت هوشمند جوزف نای یکی از مؤلفه‌ها و شاخص‌های اصلی می‌باشد و نظام‌های سیاسی در صورت بکارگیری آن خواهند توانست قدرت خود را در عرصه بین‌الملل حفظ و آن را ارتقاء دهند در سیاست خارجی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی جایگاه ویژه‌ای دارد. ایشان در این زمینه تأکید دارند که نیروهای مسلح هم به تجهیز و پیشرفت خود اقدام کنند؛ هم در سطح منطقه

حضور فعالانه‌ای داشته باشند و همچنین در صورت ضرورت از آن استفاده کنند و اقدام تلافی‌جویانه و متقابل انجام دهند.

افشاگری از طرح‌ها و نقشه‌های محرمانه دشمنان محور مقاومت اسلامی

از مهارت‌های سازمانی سبک رهبری تراکشی در نظریه قدرت هوشمند که نقش عمده‌ای در افزایش قدرت و نفوذ یک کشور در عرصه بین‌المللی دارد مدیریت بر گردش اطلاعات می‌باشد. این موضوع به‌طور ویژه توسط دستگاه‌های اطلاعاتی هر نظام سیاسی پیگیری و مدیریت می‌شود و در آن از روش‌های جاسوسی و ضدجاسوسی برای فهم و در مواقع ضرورت پرده برداشتن از طرح‌های امنیتی - اطلاعاتی دشمنان بهره‌برداری می‌شود.

آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان رهبر جمهوری اسلامی در رأس تمامی سیستم‌های امنیتی و اطلاعاتی جمهوری اسلامی قرار دارند. در خصوص دشمنان محور مقاومت اسلامی نیز ایشان با تکیه بر شم سیاسی و همچنین اطلاعات مختلف در این زمینه اقدام به اتخاذ راهبرد مناسب می‌کنند. در موضوع محور مقاومت اسلامی نیز با توجه به اینکه دشمنان این محور انواع دسیسه‌ها را در پشت پرده برای ضربه زدن به این محور طراحی می‌کنند ایشان در مواردی اقدام به پرده‌برداری از طرح‌های دشمنان نیز کرده‌اند.

در یکی از این موارد که حیرت جهانیان را به همراه داشت آیت‌الله خامنه‌ای از نامه ترامپ به سران کشورهای عربی پرده برداشتند و اعلام کردند که از جزئیات نامه‌های محرمانه رد و بدل شده اطلاع کامل دارند. آیت‌الله خامنه‌ای در سخنانی با افشاگری در خصوص مطلع بودن از متن نامه می‌فرمایند:

«همین دو سه روز قبل از این، ترامپ یک نامه‌ای نوشته است به رؤسای کشورهای خلیج فارس - که به این نامه ما توانستیم دست پیدا کنیم و ببینیم - و در این نامه به این‌ها می‌گوید که باید همه‌تان متفق بشوید، باید این کار را بکنید، باید آن کار را بکنید، من هفت تریلیون دلار اینجا خرج کرده‌ام برای شما. مردک! هفت تریلیون دلار شما برای این‌ها خرج کردی! هفت تریلیون دلار خرج کردی برای اینکه بر عراق مسلط بشوی، بر سوریه مسلط بشوی؛ خب توانستی؛ به درک! می‌گوید باید این کار را بکنید، این کار را بکنید، این کار را بکنید؛ [در جملاتش] «باید» دارد! به همه‌ی این رؤسا هم این نامه را نوشته و فرستاده» (بیانات در دانشگاه فرهنگیان، ۲۰۱۸/۰۵/۰۹).

نیویورک‌تایمز با اشاره به سخنان رهبر انقلاب اسلامی ایران درباره نامه ترامپ به سران چندین کشور عربی نوشت: «آیت‌الله خامنه‌ای رهبر ایران علناً اعلام کرد که نامه اول وجود دارد... البته او اشاره‌ای نکرد که متن این نامه چگونه به دستش رسیده است» (The New York Times, 2018/05/10). یک مقام دولتی آمریکا در این خصوص به روزنامه واشنگتن‌پست گفت که این نامه‌ها نه‌تنها از متحدان آمریکایی خواسته حضور فعالانه‌تری در نقاط حساس منطقه از جمله سوریه داشته باشند بلکه خواستار حل مناقشه بین بلوک تحت رهبری عربستان با قطر نیز شده است. این مقام دولتی عنوان کرده که نگرارش این نامه، پیگیری رسمی دولت آمریکا برای گفتگوهایی است که طی ماه‌های گذشته با سران کشورهای عربی جریان دارد» (The Washington Post, 2018/05/10).

آگاهی از برنامه‌ها و نقشه‌های دشمنان محور مقاومت اسلامی و افشاگری آنها در موارد ضرورت از راهبردهای آیت‌الله خامنه‌ای در مواجهه با دشمنان محور مقاومت اسلامی است. این سیاست که در نظریه قدرت هوشمند از آن تحت عنوان مدیریت گردش اطلاعات نام برده می‌شود در راهبرد آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان ابزاری برای به رخ کشیدن قدرت اطلاعاتی جمهوری اسلامی و همچنین ایجاد سردرگمی در جامعه اطلاعاتی کشورهای دشمن با محور مقاومت اسلامی صورت می‌گیرد.

مهارت‌های مبتنی بر قدرت نرم آیت‌الله خامنه‌ای در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی

در زمینه محور مقاومت اسلامی سیاست خارجی جمهوری اسلامی صرفاً مبتنی بر استفاده از قدرت سخت و توانایی‌های مرتبط با آن نمی‌باشد و بهره‌گیری از مهارت‌های قدرت نرم همچون دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای و رساندن پیام‌های مدنظر به دشمنان از این طرق همواره مدنظر سیاستمداران و دستگاه‌های مسئول در حوزه سیاست خارجی ایران بوده است.

آیت‌الله خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی در مقابله با دشمنان محور مقاومت اسلامی همواره مواضع رسمی خود را که در اصل مواضع جمهوری اسلامی نیز می‌باشد از طریق تریبون‌های مختلف به گوش آنها رسانده‌اند. بخش عمده این پیام حاوی ارباب‌ها و تهدیدها و همچنین تصویرسازی‌هایی است که در مواضع رسمی از زبان بالاترین مقام سیاسی جمهوری اسلامی به دشمنان جمهوری اسلامی و محور مقاومت اسلامی اعلام و ابلاغ شده است.

سبک رهبری الهام‌بخش که در آن بر توانایی‌های قدرت نرم تأکید می‌شود در مواضع و راهبردهای سیاست خارجی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی دارای نقش ویژه‌ای می‌باشد که در ادامه مهم‌ترین مؤلفه‌ها و شاخصه‌های مدنظر ایشان در این زمینه احصا و ارائه خواهد شد.

تصویرسازی منفی از آینده برای دشمنان محور مقاومت اسلامی

یکی از راهبردهای ثابت و پایدار سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی، تصویرسازی منفی و تاریک ایشان از آینده تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی برای آنان می‌باشد؛ به این معنی که ایشان آینده رخدادهای مختلف داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی را به ضرر آنان و به نفع محور مقاومت اسلامی پیش‌بینی می‌کنند.

تصویرسازی‌ها و آینده‌نگاری‌های ایشان برای رژیم صهیونیستی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین دشمنان جمهوری اسلامی و محور مقاومت اسلامی یکی از این موارد می‌باشد. پیش‌بینی نابودی این رژیم طی ۲۵ سال آینده اصلی‌ترین راهبرد سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای و جمهوری اسلامی در قبال صهیونیست‌ها می‌باشد. این نوع تصویرسازی که از نابودی یک نظام سیاسی در آینده نزدیک نه‌چندان دور خبر می‌دهد تاریک‌ترین و منفی‌ترین نوع تصویرسازی آیت‌الله خامنه‌ای در تمام دوره رهبری ایشان می‌باشد (بیانات در دیدار افشار مختلف مردم، ۲۰۱۵/۰۹/۰۹). این پیش‌بینی بازتاب زیادی در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی داشت و کارشناسان زیادی حول آن به ارائه ایده و نظرات خود پرداختند. بنیامین نتانیاهو نخست وزیر وقت

رژیم صهیونیستی و رسانه‌های غربی این اظهارات رهبر ایران را نشان دهنده عزم جمهوری اسلامی برای نابودی اسرائیل دانستند (بی‌بی‌سی فارسی، ۲۰۱۸/۱۲/۲۶).

از دیگر وعده‌های آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی پیش‌بینی‌های ایشان در خصوص آینده تحولات عربستان سعودی است. اینکه در آینده، دولت سعودی به دست مجاهدان اسلامی خواهد افتاد از جمله وعده‌های ایشان می‌باشد (خبرگزاری صداوسیما، ۲۰۱۹/۰۳/۲۱). همچنین در موضوع تجاوز رژیم سعودی به یمن نیز در حالی که بسیاری از تحلیل‌های بین‌المللی حاکی از شکست مقاومت یمن در برابر این تجاوز بود آیت‌الله خامنه‌ای نظر دیگری داشتند و معتقد بودند که در این قضیه بینی سعودی‌ها به خاک مالیده خواهد شد (دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام با رهبر انقلاب، ۲۰۱۵/۰۴/۰۹).

سقوط و نابودی حکام سرسپرده و غرب‌زده منطقه از دیگر مواردی است که ایشان بارها در بیانات خودشان مطرح کردند، آن‌هم در دوره‌ای که این حکام در اوج اقتدار و قدرت بودند. تصویرسازی منفی و تاریک از آینده سران رژیم‌های مرتجع منطقه به‌ویژه رژیم‌های عربی که تحت سلطه حکام دیکتاتور از جمله تصویرسازی‌های ایشان است که بخش زیادی از آن با شروع و اوج‌گیری خیزش‌های مردمی تحت عنوان بیداری اسلامی عملی شد و این رژیم‌ها از هم فروپاشیده و از قدرت به زیر کشیده شدند (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار کارگزاران مراسم حج، ۲۰۰۳/۰۱/۱۵). مهارت چشم‌انداز که از مؤلفه‌های سبک رهبری الهام‌بخش نظریه قدرت هوشمند است در تصویرسازی‌های منفی آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص دشمنان محور مقاومت اسلامی به کرات مورد استفاده قرار گرفته است که نمونه‌های آن در سطور فوق ذکر گردید.

بهره‌گیری از مبانی دینی در مقابله با دشمنان محور مقاومت اسلامی

در مهارت ارتباطات نظریه قدرت هوشمند، استفاده از نمادها و نشانه‌ها نقش برجسته‌ای دارد. در خصوص دشمنان محور مقاومت اسلامی آنچه مدنظر آیت‌الله خامنه‌ای است و ایشان همواره بر استفاده از آن تأکید دارند بهره‌گیری از نمادها و نشانه‌های دینی می‌باشد؛ چرا که دشمنان محور مقاومت اسلامی غالباً زبان و نمادهای دینی را می‌شناسند و پیام‌های حاوی مفاهیم دینی را به خوبی درک و تحلیل می‌کنند.

آیت‌الله خامنه‌ای مسائل مختلف منطقه‌ای و حتی بین‌المللی را با معیار و شاقول اسلام مورد سنجش قرار می‌دهند و بر این اساس اعلام موضع می‌کنند؛ بنابراین هر آنچه در قالب اسلام اصیل قرار گیرد از آن دفاع و هر آنچه از اسلام واقعی و معیارهای اسلامی به دور باشد را نفی می‌کنند؛ بنابراین الگوی تصمیم‌گیری آیت‌الله خامنه‌ای در عرصه سیاست خارجی مبتنی بر اسلام به‌عنوان منبع اصلی و همچنین مبتنی بر قرآن، اندیشه‌های امام خمینی(ره)، انقلاب اسلامی و قانون اساسی به‌عنوان منابع فرعی می‌باشد (دهقانی فیروزآبادی و مرتضوی شریف، ۲۰۱۸: ۱۲۱). ایشان در خصوص این که جمهوری اسلامی مسائل مختلف را با معیار اسلام می‌سنجد می‌فرمایند: «ما همه مسائل جهانی را با معیار اسلام می‌سنجیم و این دقیق‌ترین معیار و بهترین ملاک مصلحت است. نباید خیال کرد چون ما از دید اسلامی به حوادث نگاه می‌کنیم، نمی‌توانیم

حوادث را تحلیل کنیم یا در حوادث، راهبرد درست بیابیم؛ به عکس، اسلام به دست ما مشعلی می‌دهد که جلو راهمان را ببینیم» (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار کارگزاران مراسم حج، ۲۰۰۳/۰۱/۱۵). آیت‌الله خامنه‌ای در توجیه سیاست‌های جمهوری اسلامی در دفاع از ملت‌های مظلوم منطقه از مبانی دینی و اسلامی بهره می‌گیرند و این حضور را وجهه شرعی و اسلامی می‌دهند. ایشان حضور جمهوری اسلامی در منطقه و مقابله با ظالمین را از جمله الزامات توحید و اعتقاد به این اصل دینی می‌دانند؛ بنابراین مقابله با ظالم را لازمه اعتقاد به وحدانیت خدا برشمرده و کلیدواژه توسعه‌طلبی که دشمنان محور مقاومت اسلامی به کرات برای نفی سیاست‌های خارجی جمهوری اسلامی به کار می‌برند را موضعی پوچ و غیرواقعی می‌دانند (بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۲۰۱۸/۰۴/۱۴). همچنین آیت‌الله خامنه‌ای در توجیه چرایی مقابله جمهوری اسلامی با نیروهای تکفیری یکی از دلایلی که مطرح می‌کنند مقابله با تحریف اسلام بوده است و این که این نیروها از اخلاق اسلامی و مدنیت اسلامی و حقیقت اسلام به دور هستند (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۲۰۱۷/۱۲/۰۶). بررسی مواضع آیت‌الله خامنه‌ای بیانگر این است که دیدگاه‌های ایشان در عرصه سیاست خارجی منطبق با اصول فقهی و دینی است که منشأ پیدایش و شکل‌گیری انقلاب اسلامی بود و مواضع و دیدگاه‌ها همچنان بر مبنای آن اتخاذ می‌شود (واعظی دهنوی، ۲۰۱۲: ۱۶۴)؛ بهره‌گیری از نمادهای دینی در قالب مهارت ارتباطات در سیاست‌های راهبردی آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی دارای نقش کلیدی است که عمده تأکید آن بر اسلام و مفاهیم آن است.

ایجاد وحشت در دشمنان در راستای سیاست بازدارندگی

ایجاد رعب و وحشت در دل دشمنان محور مقاومت اسلامی یکی دیگر از مواضع سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای است که در قالب بهره‌گیری از مهارت ارتباط مؤثر نظریه قدرت هوشمند قابلیت بررسی دارد. ایشان در مواضع گوناگونی که در خصوص مسائل مختلف داشته‌اند همواره این هشدار را نسبت به دشمنان داده‌اند که در صورت هرگونه تهدید و اقدامی علیه مواضع جمهوری اسلامی و محور مقاومت با واکنش جمهوری اسلامی مواجه خواهند شد. اتخاذ چنین موضعی در برهه‌های گوناگون به‌عنوان عامل بازدارنده عمل کرده و در راستای ایجاد رعب و وحشت در دل دشمنان به کار گرفته شده است.

یکی از این موارد که همواره در سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای جایگاه کلیدی و مهمی داشته است ایجاد رعب و وحشت در سران رژیم صهیونیستی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین دشمنان محور مقاومت اسلامی می‌باشد. این سیاست بارها در مواضع ایشان نمود عینی داشته است. ایشان در خصوص تهدیدهای نظامی این رژیم با کوچک و خوار شمردن این رژیم و بیان این که این رژیم در حد و اندازه‌ای نیست که بتوان عنوان دشمن را بر روی آن گذاشت مطرح کردند که در صورت انجام هرگونه اقدامی ولو کوچک با پاسخ محکم و نابودکننده جمهوری اسلامی مواجه خواهند شد و جمهوری اسلامی تل‌آویو و حیفا را با خاک یکسان خواهد کرد (بیانات در حرم رضوی، ۲۰۱۳/۰۳/۲۱).

همچنین آیت‌الله خامنه‌ای در یکی از مواضع خود در بحبوحه مذاکرات هسته‌ای با کشورهای ۵+۱ در پاسخ به تهدیدات دشمنان به‌ویژه آمریکا که تهدید می‌کردند در صورت ثمربخش نبودن و نتیجه ندادن مذاکرات به ایران حمله خواهند کرد این‌گونه موضع‌گیری کردند: «مذاکره کنیم زیر شبح تهدید! مثل این که یک شمشیری بالای سر ما باشد... ملت ایران مذاکره‌ی زیر سایه‌ی تهدید را بر نمی‌تابد... می‌گوید اگر چنین نشود، چنان نشود، ممکن است ما حمله‌ی نظامی به ایران بکنیم؛ اولاً که غلط می‌کنید؛ ثانیاً من در زمان رئیس‌جمهور قبلی آمریکا گفتم دوران بزن و دررو تمام شده؛ این جور نیست که شما بگویند می‌زنیم و در می‌رویم؛ نخیر، پاهایتان گیر خواهد افتاد و ما دنبال می‌کنیم» (بیانات در دیدار جمعی از معلمان و فرهنگیان سراسر کشور، ۲۰۱۵/۰۵/۰۶). اتخاذ چنین مواضعی در قبال تهدیدات متوجه جمهوری اسلامی و محور مقاومت اسلامی در راستای ایجاد موازنه وحشت و بازدارندگی بوده و همواره در مواضع ایشان نمود بارزی داشته است.

نتیجه‌گیری

تحولات سیاست جهانی، ائتلاف‌ها و اتحادهای منطقه‌ای و بین‌المللی را از همسویی‌های ژئوپلیتیک تغییر و به همسویی‌های فرهنگی در قالب اتحادهای ژئوکالچر تبدیل کرده است. در حال حاضر بیشتر ائتلاف‌ها به دلیل نزدیکی جغرافیایی شکل نمی‌گیرند و واحدهای سیاسی ائتلاف‌های خود را براساس مواردی همچون هویت مشترک سیاسی و فرهنگی ایجاد می‌کنند. آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان رهبر جمهوری اسلامی دارای ایده‌ها و نظرات مختلفی در باب نحوه مدیریت و عملکرد محور مقاومت اسلامی است. ایشان برای مدیریت محور مقاومت هم از قدرت سخت بهره می‌برند و هم از مؤلفه‌های قدرت نرم. ترکیب این دو نوع قدرت یعنی قدرت سخت و نرم در سبک رهبری ایشان در خصوص محور مقاومت اسلامی نمود بارزی دارد. در این پژوهش سبک رهبری ایشان نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی با بهره‌گیری از نظریه قدرت هوشمند مورد بررسی قرار گرفت و تلاش شد تا شاخص‌ها و مؤلفه‌های سبک رهبری ایشان در دو حوزه قدرت نرم و سخت گردآوری و با تکیه بر مواضع خود ایشان و یا نقل‌قول‌های دیگران از ایشان ارائه گردد. آنچه در خصوص سبک رهبری ایشان در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی بایستی مدنظر قرار گیرد نحوه استفاده از هر دو نوع سبک رهبری و مهارت‌های مرتبط با آن در برابر دشمنان می‌باشد.

در زمینه سبک رهبری تراکنشی آیت‌الله خامنه‌ای و مهارت‌های مبتنی بر قدرت سخت ایشان در برابر دشمنان محور مقاومت اسلامی پنج شاخصه و مؤلفه از میان مواضع ایشان احصا و ارائه گردید که شامل درخواست از نیروهای جمهوری اسلامی جهت حضور فعال و مستمر در گستره جغرافیایی مقاومت اسلامی، تأکید بر شکست و مقابله با دشمنان محور مقاومت اسلامی در پشت مرزهای آنها، بهره‌گیری از پتانسیل قدرت نظامی نیروهای محور مقاومت اسلامی در صورت ضرورت، انتقام‌گیری از دشمنان محور مقاومت در صورت اقدام عملی علیه جمهوری اسلامی و افشاگری از طرح‌ها و نقشه‌های محرمانه دشمنان محور مقاومت اسلامی می‌باشد.

مهارت‌های سبک رهبری تراکنشی در نظریه قدرت هوشمند تحت عنوان مهارت‌های سازمانی و مهارت‌های قدرت محور مورد بررسی قرار می‌گیرد. مهارت‌های سازمانی به توان مدیریت ساختار سازمانی و مدیریت نحوه گردش اطلاعات تقسیم می‌شود. همچنین مهارت‌های قدرت‌محور شامل دو مهارت توانایی استفاده از قدرت و توان حفظ موقعیت برتر می‌باشد. اعلام مواضع رسمی جمهوری اسلامی، افشای اطلاعات محرمانه دشمنان؛ تهدید دشمنان به استفاده از قدرت و توانایی استفاده از قدرت نظامی در عرصه میدانی در صورت ضرورت از جمله شاخصه‌های کلیدی سبک رهبری تراکنشی است که در رویکرد و مواضع سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و مهم‌ترین مواضع ایشان در این زمینه ارائه گردید.

مهارت‌های سبک رهبری الهام‌بخش در نظریه قدرت هوشمند تحت عنوان هوش هیجانی، مهارت ارتباطات و مهارت چشم‌انداز تقسیم‌بندی می‌شود. مهارت هوش هیجانی شامل دو مهارت تسلط بر خود و برقراری ارتباط با دیگران می‌باشد. مهارت ارتباطات نیز شامل دو مهارت استفاده از نمادها و نحوه برقراری ارتباط مؤثر است. همچنین مهارت چشم‌انداز به نحوه تصویرسازی از آینده برای مخاطبان مربوط می‌شود. حفظ اقتدار بیانی و رفتاری در برابر دشمنان، تخریب تصاویر و انگاره‌های ذهنی دشمنان، ایجاد رعب و وحشت در دشمنان، داشتن صراحت و اقتدار در بیان، استناد به منابع دینی و همچنین تصویرسازی از آینده برای دشمنان محور مقاومت اسلامی مواردی بودند که در سبک رهبری الهام‌بخش آیت‌الله خامنه‌ای نسبت به دشمنان محور مقاومت اسلامی در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و مهم‌ترین مواضع ایشان در این چارچوب ارائه گردید.

References

- Adami, Ali; Keshavarz Moghadam, Elham (2015), “The position of the resistance-oriented security complex in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran”, *Quarterly Journal of Political Studies of the Islamic World*, NO.16, 1-19. (In Persian)
- Asadi, Nasser (2014), “Ayatollah Khamenei’s Foreign Policy Discourse Analysis (Interactionist Discourse Against Dominance)”, *Islamic Quarterly Journal of Islamic Policy Research*, Second Year, No. 5, 107-132. (In Persian)
- Bahmani, Mohammad Reza (2014), “New Islamic Civilization in the Thought of Ayatollah Khamenei (What and How the Civilization of the Islamic Republic of Iran Evolved)”, *Philosophy and Theology Quarterly*, No. 2, 198-237. (In Persian)
- BBC Persian (2018/12/26), predicting the elimination of Israel 25 years come from?, available at <https://www.bbc.com/persian/world-46689912>. (In Persian)
- Dehghani Firoozabadi, Seyed Jalal; Mortazavi Sharif, Ali (2017), “The decision-making model of foreign policy of the Islamic Republic of Iran in the thoughts of Ayatollah Khamenei”, *The Approach of the Islamic Revolution*, No. 38, 113-130 (In Persian).

- Etaat, Javad; Rezaei, Massoud (2011), "Theory of Realism and the Necessity of Reviewing Its Concepts", Quarterly Journal of Foreign Relations, No. 2, 213-241. (In Persian)
- Ghasemi, Zahra (2013), "Explanation and Study of Soft War in the Political Thought of the Supreme Leader", Hebal Al-Matin Magazine, No. 3, 108-127. (In Persian)
- Ghiasvand, Hassan; Nasiri, Reza (2015), "The Supreme Leader's Approach to the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran with Emphasis on the Negotiation Method and the Concept of Heroic Flexibility", Politics Quarterly, No. 1, 3 - 22. (In Persian)
- Ghorbani Sheikhshin, Arsalan; Karami, Kamran; Abbaszadeh, Hadi (2011), "Intelligent Power; The New Transformation of Power in the Age of Globalization", Foreign Relations Quarterly, Third Year, No. 4, 125-150. (In Persian)
- Guardian Council Research Institute, Constitution of the Islamic Republic of Iran, available at: <http://www.shora-rc.ir/Portal/home/?news/12410/237109/237629>. (In Persian)
- Hatami Rad, Mansour (2006), "Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran from the Perspective of the Supreme Leader", Hassoun Quarterly, No. 10. (In Persian)
- Hovsepian Bearce, Y. (2013). Out of the Mouth of the Leader: The Political Ideology of Ayatollah Ali Hosseini Khamenei, Supreme Leader of the Islamic Republic of Iran. UCLA. ProQuest ID: HovsepianBearce_ucla_0031D_11825. Merritt ID: ark:/13030/m52c15t0. Retrieved from <https://escholarship.org/uc/item/4tc4k8c6>
- Information newspaper (2018/10/01), IRGC decisive response to terrorists, available in <https://www.ettelaat.com/mobile/?p=98210&device=phone>. (In Persian)
- Iran newspaper (2017/06/20), shooting in the brain of ISIL, available in <http://www.irannewspaper.ir/Newspaper/Page/6524/1/416274/0>. (In Persian)
- IRIB News Agency (2019/03/21), the Saudi government will fall into the hands of the Islamic Mujahideen, available in <https://www.iribnews.ir/fa/news/2383950>. (In Persian)
- Islamic Republic News Agency (2018/09/22), the message of the Supreme Leader of the Revolution following the terrorist incident in Ahvaz, available in <https://www.irna.ir/news/83040304>. (In Persian)
- Karimi, Abolfazl (2017), "The role of the Islamic Republic of Iran in identifying the security complex of the resistance", Monthly Research Monthly, Volume 2, Number 20, 1-14. (In Persian)
- Masoudnia, Hossein; Fattahi Ardakani, Hossein and Jomehzadeh, Seyed Javad Imam (2018), "Analysis of the concept of power and its constituent sources from the perspective of Joseph Nye (hard, soft, smart)", Bi-Quarterly Journal of Soft Power Studies, Year 8, Issue 18, 130-152. (In Persian)
- Nye, J. S. (2019), *Leadership and Intelligent Power*, translated by Mahmoud Reza Golshanpajooch and Elham Shoushtarizadeh, Tehran: Abrar International Institute for Contemporary International Studies and Research. (In Persian)
- Nye, J. S. (2008). *The powers to lead*. Oxford: Oxford University Press.
- Nye, J. S. (2009). *Get Smart: Combining Hard and Soft Power*. Foreign Affairs. Vol. 88, No. 4, 160-163.
- Nye, J. S. (2011). *The Future of Power*. New York: Public Affairs.
- Nye, J.S. Jr. and Armitage, R.L., (2007), *CSIS Commission on Smart Power*. A smarter, more secure America Center for Strategic and International Studies, Washington.

- Preservation and Publication of Ayatollah Khamenei's office (2015/09/09), Statements in a meeting with different groups of people, available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=30716>. (In Persian)
- Roustaei, Mohammad Taghi (2017), "An Analysis of Iran's Support for the Axis of Resistance in the Syrian Crisis; Relying on the approach of idealism and realism", Regional Research, No. 15, 69-83. (In Persian)
- Sadjadpour, Karim (2008). *Reading Khamenei: The World View of Iran's Most Powerful Leader*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Seifzadeh, Seyed Hossein (2005), *Various Theories and Theories in Individual-Globalized International Relations Appropriate and Efficient*, First Edition, Tehran: Ministry of Foreign Affairs. (In Persian)
- The New York Times (2018/05/10), Trump Presses Arab Allies to Do More to Counter Iran, Available at <https://www.nytimes.com/2018/05/10/us/politics/trump-arab-allies-iran.html>
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2011), *Foreign Policy Strategies from the Perspective of the Supreme Leader*, Tehran: Islamic Revolution Research Institute. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2019/10/02), Statements during the meeting of the Supreme Assembly of IRGC Commanders at: <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=43632&nt=2&year=1398&tid=11101>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2019/03/13), a selection of statements made during the meetings of the families of the martyrs who defended the shrine <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=41853&nt=2&year=1397&tid=11101>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2017/06/07), The Reaction of the Supreme Leader to the Terrorist Incident in Tehran, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36773>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2019/02/11), Statement "The Second Step of the Revolution" to the Iranian nation, available at: <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=41673&nt=4&year=1397&tid=11101>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2015/04/09), Meeting of the panegyrist of the Ahl al-Bayt with the Leader of the Revolution <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=29404>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2014/07/23), Statements in the Students Meeting, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=27046&nt=2&year=1393&tid=11101>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2012/02/03), Tehran Friday Prayer Sermons, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=18923>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2003/01/15), Statements of the Supreme Leader of the Revolution during the Meeting of Hajj Agents, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3161>. (In Persian)

- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2002/04/14), Statements in the Meeting of Officials and Ambassadors of Islamic Countries, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=39394&nt=2&year=1397&tid=11101>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2020/01/17), Tehran Friday Prayer Sermons, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=44695>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2018/09/24), Meeting of the medalists of the Iranian sports caravan in the Asian Games in Indonesia with the Leader of the Revolution, <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=40555>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2017/12/06), Statements in the Meeting of Officials and Guests of the Islamic Unity Conference, Available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38427>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2013/03/21), speeches in the holy shrine of Razavi, available at: <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=22233&nt=2&year=1392&tid=1022>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2018/05/09), Statements at Farhangian University, available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39542>. (In Persian)
- The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2015/05/06), Statements in a group meeting of teachers and educators across the country, available at: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29639>. (In Persian)
- The The Preservation and Publication's office of the Supreme Leader of Ayatollah Khamenei (2020/01/03), the message of condolence of the Supreme Leader of the Revolution following the martyrdom of General Qassem Soleimani and his fellow martyrs, Available at <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=44554>. (In Persian)
- The Washington Post (2018/05/10), Iran's supreme leader reveals private letter Trump sent to Arab allies, Available at: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/05/09/irans-supreme-leader-says-trump-is-making-demands-of-gulf-allies-the-u-s-wants-to-own-humiliated-slaves/>
- Vaezi Dehnavi, Abbas (2012), "Fundamentals of Foreign Policy in the Thought of the Supreme Leader", Quarterly Journal of Contemporary Political Research, Third Year, No. 1, 141-169. (In Persian)